

НАГАЛЬНІ НОВАЦІЇ У ФОРМУЛЮВАННІ ПОНЯТТЯ «НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ»

URGENT INNOVATIONS IN THE CONCEPT "NON-FINANCIAL REPORTING" FORMULATION

Анотація. За результатами досліджень сформульовано аргументи щодо уточнення понятійного апарату, який стосується формування нефінансової звітності різних організацій. Рекомендовано напрями таких удосконалень.

Abstract. Based on the results of the research, the arguments concerning the clarification of the theoretical apparatus, which concerns the formation of non-financial reports of different organizations, have been formulated. Recommended directions of such improvements.

Рух України у напрямі до вступу в ЄС та ініціативна її інтеграція у світове господарство генерує потребу в активній гармонізації національної правової бази у аспекті соціалізації бізнесу. Відповідно до таких змін слід змінювати не лише правила та норми діяльності, а і склад показників для оцінювання результативності бізнесової діяльності шляхом збільшення частки даних, які не пов'язані з утворенням і рухом грошових потоків, а таких що дають змогу диференційованого оцінювання розвитку соціальної складової соціально-економічних відносин в суспільстві. Активне нагромадження таких нефінансових даних, їх рух, зберігання і формальна візуалізація утворює новий інформаційний кластер – множини нефінансової звітності. Саме тому, дослідження процесів збирання, обробки і візуалізації таких даних, а також розроблення інструментарію формування нефінансової звітності є актуальним і значущим у даний час.

Нова хвиля уваги світової спільноти до соціальних аспектів розвитку глобалізованого суспільства ініційовано Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворюючи наш світ: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року» (від 25 вересня 2015 року) [7], якою на період з 2015 року до 2030 року визначено 17 Глобальних цілей та 169 завдань. Починаючи з цього моменту великі групи національних і закордонних науковців з соціально-економічних напрямів досліджень приймають активну участь у розробленні та впровадженні методів формалізації й моніторингу параметрів досягнення цілей сталого розвитку. У цьому аспекті проведено значне число теоретичних розробок стосовно понятійного апарату з даної проблеми. Майже одночасність започаткування таких досліджень та їх висока швидкість проведення лише в Україні призвели до появи майже у п'яти десятків публікацій, де наведено «унікальних» тлумачень поняття «нефінансова звітність» [1-6], при цьому, з них усіх неможливо зрозуміти, а що, насправді, є нефінансовою звітністю. Фрагментарність

результатів етимологічних досліджень поняття «нефінансова звітність» визначає необхідність уточнення контекстного і змістового розуміння цього поняття, його диференціації відповідно до інформаційних сегментів формування та використання.

Об'єктом у такому дослідженні повинні бути процеси формування нефінансової звітності різних за організаційно-правовими формами учасників суспільних відносин, у тому числі і економічних. *Предметом* - теоретичні, методичні та прикладні аспекти формування нефінансової звітності на різних рівнях суспільного ладу. *Метою* такого дослідження повинно бути наукове обґрунтування зрозумілого тлумачення поняття «нефінансова звітність», що розроблено на основі узагальнення теоретичних засад та прикладного інструментарію її формування.

Не викликає заперечень той факт, що вельми важливим у будь-якому дослідженні є використання понятійного апарату, який має у своєму складі усталені тлумачення понять та процесів. Це особливо актуально для процесів і явищ, що є достатньо новими і не мають різнобічних характеристик цих процесів та явищ. Не виключенням є і новітні процеси формування різними учасниками соціально-економічних відносин нефінансової звітності згідно резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворюючи наш світ: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року».

На сьогодні лише в Україні оприлюднено майже 40 публікацій, де наведено 38 авторських варіантів тлумачення поняття «нефінансова звітність» [1-6]. Сутність яких в основному зводиться до таких синонімічних груп як: корпоративна соціальна звітність, соціально відповідальна звітність, соціальна звітність, соціальна екологічна звітність тощо. Напевно це данина традиції, започаткованої у 1997 році Глобальною ініціативою звітності [8], яка акцентувала увагу саме на соціальних аспектах діяльності суспільства, і розвиненої резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в царині сталого розвитку на період до 2030 року».

Застосування історичного методу при аналізі використання поняття «нефінансова звітність», а також звітних показників нефінансового спрямування, дозволило встановити, що явище нефінансового звітування має значно більший горизонт ніж останні 25 років. Вже багато десятиліть, напевно і століть, нефінансові звітні індикатори характеризували не лише соціальні процеси, а і економічні, техніко-технологічні, фізичні, біологічні тощо. Їх частка серед індикаторів у загальнонаціональних та внутрішньоорганізаційних звітних документах сягає майже 90%, в яких частка індикаторів соціального характеру не перевищує 10%. Таким чином у останні роки має місце несвідома спроба підміни розуміння сутності поняття «нефінансова звітність» тлумаченнями з соціальним забарвленням у випадках, де це поняття до соціуму не має жодного відношення.

Ознайомлення з достатньою кількістю інформаційних джерел дозволило дійти висновку про суттєву фрагментарність в обґрунтуванні тлумачень поняття «нефінансова звітність». Суттєвий понятійний розрив в тлумаченні цього словосполучення викликає багато непорозумінь і проблем. Частину з них можна вирішити шляхом уточнення контексту застосування цього словосполучення. Для цього необхідно уточнити поняття «нефінансова

звітність» на основі етимологічного аналізу використовуваних словосполучень та їх реконструкції, а також відокремлення схожих понять один від одного. При цьому слід мати на увазі, що і до нині немає усталеного, зафіксованого у відповідних тлумачних словниках або нормативно-правових чи законодавчих актах розуміння поняття «нефінансова звітність». Тому, у першу чергу, необхідно сформулювати філософське розуміння цього поняття, яке б враховувало максимально можливі варіанти його застосування, що надасть можливість подальшого грамотного контекстного його уточнення. В основу цього тлумачення доцільно покласти бачення нефінансової звітності, як такої що не стосується фінансової діяльності. Після цього слід класифікувати за специфічними ознаками різні контекстні варіанти поняття «нефінансова звітність» та сформулювати їх особливі характеристики.

На останок можна констатувати як доведений факт те, що у даний час поняття «нефінансова звітність» має багато тлумачень, що не дозволяє чітко і однозначно визначити його сутність. Тому виникає потреба в уточненні сутності цього поняття шляхом однозначного його формулювання з урахування більшості візій цього феномену, а також його стратифікації і класифікації залежно контекстів застосування.

Література

1. Безверхий К. В. Економічна сутність поняття “нефінансова звітність” // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. праць. 2017. №1-2. С. 23-34.
2. Воробей В., Жуковська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. Представництво ООН в Україні. – К.: Інжиніринг, 2010. – 82 с. URL: https://ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-Financial_Reporting_UA_.pdf (дата звернення: 01.05.2022)
3. Запровадження нефінансової звітності в контексті імплементації в Україні законодавства ЄС / Т. І. Єфименко, Л. Г. Ловінська, Я. В. Олійник та ін.; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2017. 293 с. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=462&num=1. (дата звернення: 01.05.2022)
4. Колповська А. Застосування соціальної звітності в муніципальному управлінні / Державне управління та місцеве самоврядування, 2013, вип. 4(19), с. 261-270
5. Ловінська Л. Г., Бондар Т. А. Нефінансова звітність як основа інформаційного забезпечення моніторингу досягнення Цілей сталого розвитку. Фінанси України. 2019. № 11. С. 20–30. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.11.020>. (дата звернення: 01.05.2022)
6. Олійник Я. В., Кучерява М. В. Удосконалення нормативно-правового забезпечення нефінансової звітності в Україні як результат співпраці з міжнародними інституціями. Фінанси України. 2019. № 11. С. 31–43. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.11.031>. (дата звернення: 01.05.2022)
7. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей 25 сентября 2015 года, 70/1. «Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года». URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/92/pdf/N1529192.pdf?OpenElement> (дата звернення: 01.05.2022)
8. Our mission and history. Global Reporting Initiative, 2022. URL: <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/> (дата звернення: 01.05.2022)